

**ROB VONCKEN OVER ZES JAAR
PIONIEREN IN DE BIOMETHANOLMARKT**

DE LEERCURVE VAN BIOMCN

Onder leiding van Rob Voncken groeide BioMCN uit tot een toonaangevende producent en ontwikkelaar van tweede-generatie-biomethanol. Nu biomethanol de fase van marktacceptatie heeft bereikt, is hij na zes jaar toe aan een nieuwe uitdaging. "Het businessconcept van het product biomethanol is onveranderd goed", kijkt hij terug. Maar als hij het over mocht doen koos hij wel een andere locatie. "In de VS zou het bedrijf nu extreem winstgevend zijn."

Tekst: Igor Znidarsic

Rob Voncken: "We hebben echt land voor land moeten veroveren. De Europese markt is eigenlijk helemaal geen Europese markt."

Toen BioMCN in 2007 startte was de prijs van ruwe glycerine ontzettend laag”, vertelt Rob Voncken, voormalig CEO van BioMCN. “Maar door de *food versus fuel*-discussie ontstond er druk op de productie van eerste-generatie-biodiesel en daarmee op de beschikbaarheid van ruwe glycerine als residu en *feedstock* voor biomethanol. De prijzen gingen omhoog. In onze business-case was wel rekening gehouden met een toekomstige prijsstijging, maar niet in de mate die zich vorig jaar heeft voorgedaan.”

Sinds 1973 produceerde Methanor, een joint-venture van DSM, Akzo en Dynea, op het Akzo-terrein in Delfzijl methanol uit aardgas. Stijging van de gasprijs deed het bedrijf in 2006 de das om. Eind 2006 werd het overgenomen door de groene multinational Econcern. De fabriek ging onder de naam BioMCN ruwe glycerine, een restproduct van de biodieselproductie, vergassen en omzetten in biomethanol. Het procedé was een patent van Paul Hamm en Sieb Doorn. Dankzij de eind 2008 uitgekomen Europese *Renewable Energy Directive*, die een bijmengverplichting van biobrandstof in benzine en diesel verplicht stelde, lag de markt van oliemaatschappijen en blenders open. De stijgende prijs van ruwe glycerine is een tegenslag die het bedrijf zal moeten overwinnen. Voncken: “We realiseerden ons dat ons businessmodel, gebaseerd op één type feedstock, kwetsbaar was. Daarom zijn we al in een vroeg stadium gaan zoeken naar andere grondstoffen.”

Houtafval

Biogas bleek een prima grondstof. Het leidde onder meer tot de recent bezegelde samenwerking tussen Suiker Unie, GasTerra en BioMCN, waarbij de biomassavergister van Suiker Unie Vierverlaten groen gas

produceert, GasTerra voor de logistiek en levering zorgt en BioMCN de afnemer is. Het gaat om 10 miljoen kubieke meter groen gas per jaar. “Maar het is niet voldoende om de ruwe glycerine volledig te vervangen”, aldus Voncken. “De verwachtingen omtrent biogas waren in Nederland aanvankelijk hoog, maar het groene gas is niet volgens verwachting van de grond gekomen. De beschikbare subsidies zijn niet gebruikt, omdat de meeste bedrijven de financiering niet rond kregen.”

Een andere bruikbare grondstof is houtafval. Daarvoor is BioMCN samen met onder andere de Noord Nederlandse Ontwikkelingsmaatschappij en Siemens betrokken bij het project Woodspirit, dat een Europese NER300-subsidie voor grootschalige duurzame energieprojecten in de wacht heeft gesleept. Naast de 199 miljoen euro subsidie zal er nog een aanvullende financiering bij elkaar gebracht moeten worden tot een totale investering van meer dan 400 miljoen euro. Als alles goed gaat zal vanaf 2016 een biomassaraffinaderij jaarlijks 750 duizend ton houtafval uit onder meer de bosbouw via torrefactie en vergassing omzetten in 225 miljoen liter biomethanol, wat overeenkomt met de huidige capaciteit van BioMCN. Siemens zal de vergassingstechnologie leveren. Hoewel Voncken trots is op het project, vindt hij het jammer dat het er nu pas komt. “Ook deze ontwikkeling, vergassing van houtafval, heeft veel te lang op zich laten wachten. 2016 is nog ver weg, en ondertussen moeten er wel enorme investeringen plaatsvinden in een lastige financieeringsmarkt.”

Naast diversificatie in grondstoffen heeft BioMCN de productenlijn verbreed door gezuiverde glycerine te gaan verkopen. “De focus ligt

momenteel op bulklevering aan tussenhandelaren. Zij leveren aan de chemie, die er onder meer anti-vriestoeppingsen, coatings en grondstoffen voor de cosmetica-industrie van maakt.” Verder is BioMCN samen met de Wageningen Universiteit betrokken bij een project om CO₂ als grondstof te gebruiken.

Italië

“Dankzij innovatie in feedstock en verbreding van de *product line* hebben we BioMCN overeind kunnen houden”, zo vat Voncken samen. Ondertussen liep het bedrijf tegen de ene na de andere barrière op het gebied van wet- en regelgeving aan. “Deels kwam dat doordat biomethanol een nieuw product was, dat eerst erkend moest worden als bio-brandstof en geregistreerd. De Renewable Energy Directive had formeel eind 2009 in alle EU-landen geïmplementeerd moeten worden. Nederland deed dat onder minister Kramer als eerste. De andere Europese landen volgden niet, met als argument: ‘We hebben andere prioriteiten, het is crisis’. We hebben echt land voor land moeten veroveren. In Duitsland konden we pas eind 2011 verkopen. Italië is pas in december 2012 opengegaan.” Voncken kwam overal conflicterende wet- en regelgeving tegen. “Je denkt dat je het voor elkaar hebt, maar dan komt als een duveltje uit een doosje weer iets nieuws tevoorschijn dat opgelost moet worden. Dat komt omdat de wet- en regelgeving in de Europese landen zo verschilt. In Engeland bijvoorbeeld bestonden er volgens een wet uit 2003 twee soorten biobrandstof: ethanol en biodiesel. Biomethanol stond niet op de lijst. Daarom konden we niet aan Engeland leveren. Die wet moest eerst aangepast worden. Het ministerie gaf ons gelijk, maar het duurt ontzettend lang voor zo’n wet is aangepast.”

Ook een probleem is volgens Voncken dat de Europese landen lokale producenten beschermen. "Het mag officieel niet, maar de overheden vinden altijd wel een manier om het te doen, behalve in Nederland, dat altijd het braafste jongetje van de klas wil zijn. Dat is een van de vele leercurves van BioMCN geweest: de Europese markt is eigenlijk helemaal geen Europese markt."

Schaliegas

En ondertussen woedde de crisis. Voncken: "Toen we begonnen zag het er op papier perfect uit, inclusief interesse van de oliemaatschappijen. We gingen een gouden toekomst tegemoet, zo leek het. Maar door de crisis haakten diverse oliemaatschappijen af. Ze stopten veel van hun innovatieprogramma's. Voor je iets nieuws zoals biomethanol gaat bijmengen, moet dat in de hele keten getest worden – en dat vergt investeringen. Die kwamen *on hold* te staan." Daarbij ging ook nog eens Econcern failliet. Gelukkig verwierf investeringsmaatschappij Waterland een meerderheid van de BioMCN-aandelen.

Een aaneenschakeling van leercurves, zo zou Voncken zijn zes jaar bij BioMCN omschrijven. "We hebben de technische leercurve van idee naar testen en opschaling doorgevoerd, daarna de implementatie in de markt, vervolgens de leercurve van registratie en wet- en regelgeving in diverse landen." Hij is altijd rotsvast blijven geloven in de kansen van bedrijf. "Het businessconcept van biomethanol is onveranderd goed. Hoewel het veel langer duurt dan gepland, gaat het product biomethanol zonder meer een succesvolle toekomst tegemoet. Dat had ik in 2007 met de kennis van nu ook gezegd. Alleen had ik waarschijnlijk voor een ander implementatietijdstip gekozen, niet vlak voor een economische crisis, en voor een andere locatie. Als we toen een *idle* plant in de VS hadden gekocht en daar ons businessconcept hadden uitgerold, was BioMCN nu extreem winstgevend geweest. Onder meer vanwege goedkoop schaliegas. Het verschil in inkoop van feedstock is

bij de volledige productiecapaciteit van BioMCN tientallen miljoenen euro's per jaar. Ook een voordeel van de VS is dat de biobrandstofindustrie fiscaal gunstig wordt gestimuleerd, niet alleen vanwege duurzaamheid maar ook vanwege economische onafhankelijkheid."

Drijfzand

De Nederlandse politiek is volgens Voncken altijd welwillend en ondersteunend geweest. Wat hij mist is continuïteit in het beleid. "Het wisselt te veel. Het ene half jaar is het dit, het andere half jaar dat. Door de onduidelijkheid die Europees en daarmee ook in Nederland wordt gecreëerd, wordt de discussie telkens weer opengebrouwen en ontstaat er twijfel en onzekerheid. Dat verlamt de markt. De financiering komt daardoor niet van de grond, je klanten gaan niet mee en alle innovatie wordt vertraagd. Het is niet één specifiek ministerie aan te rekenen. Als je je verhaal vertelt aan de staatssecretaris of de minister of

aan een directeur-generaal, is deze heel enthousiast. Maar er is een verschil tussen gelijk hebben en gelijk krijgen. Zo'n politicus of ambtenaar loopt, hoe welwillend hij misschien ook is, uiteindelijk overal het drijfzand in, omdat er bepaalde percepties leven en er te veel twijfel en verwarring is. Dat is funest voor de biobased markt en innovatieve businessconcepten."

Het ontbreekt volgens Voncken in Nederland ook aan steun voor startups. "We zijn best goed in innovatie, maar we zijn slecht in het vermarkten ervan. De VS doet dat beter, andere landen zoals Israël ook. Wij hebben onvoldoende mensen die in staat zijn om het kaf van het koren te scheiden, en ook niet de fondsen die deze ontwikkeling financieren. Te weinig mensen realiseren zich dat daar een groot deel van de problematiek ligt." ■

CV ROB VONCKEN

Rob Voncken studeerde chemische technologie en bekleedde daarna verschillende management- en directiefuncties bij DSM. In 2007 begon hij als CEO van BioMCN. Hij is ook initiator van de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Biobrandstoffen, waarvan hij tot voor kort voorzitter was. Onlangs is hij gestopt bij BioMCN, om zich te oriënteren op nieuwe uitdagingen. Die vond hij bij Topell Energy, een toonaangevend bedrijf op het gebied van ontwikkeling en commercialisatie van torrefactie-technologie, waar hij per 1 oktober tot CEO is benoemd. Daarnaast maakt hij onderdeel uit van de raad van advies van HarvestaGG, dat een integraal businessconcept voor bioLNG ontwikkeld.

FOTO: KEES VAN DE VEEN